

Kindvolgmodel Kleuters 3.0

Analyse doelen Jonge Kind
groep 1-2 (fase 1)

december 2021

een doordacht curriculum
dat doen we *samen*

Verantwoording

2021 SLO, Amersfoort

Mits de bron wordt vermeld, is het toegestaan zonder voorafgaande toestemming van de uitgever deze uitgave geheel of gedeeltelijk te kopiëren en/of verspreiden en om afgeleid materiaal te maken dat op deze uitgave is gebaseerd.

Informatie

SLO

Postbus 502, 3800 AM Amersfoort

Telefoon (033) 4840 840

Internet: <http://jongekind.slo.nl>

E-mail: primaironderwijs@slo.nl

Inleiding

Aanbodsdoelen Jonge Kind

Op verzoek van het ministerie van OCW heeft SLO inhoudskaarten met aanbodsdoelen voor het jonge kind ontwikkeld. Ze brengen in kaart waaraan met jonge kinderen gewerkt kan worden, in de voorschoolse periode en in de eerste jaren van de basisschool. De aanbodsdoelen geven een richting waarin kinderen onderwerpen verkennen en ermee leren omgaan. Ze zijn samengesteld door SLO-specialisten op de verschillende leergebieden in samenwerking met experts en voorgelegd aan het onderwijsveld.

De inhoudskaarten met aanbodsdoelen Jonge Kind helpen pedagogisch medewerkers en leerkrachten om te komen tot een beredeneerd aanbod voor alle ontwikkelingsgebieden. Het doel is het inhoudelijk repertoire van de professionals te vergroten en versterken om zo een kwalitatief hoog aanbod aan jonge kinderen te bieden.

Volgsystemen Jonge Kind

Om de ontwikkeling van peuters en kleuters te volgen, te stimuleren en te registreren zijn er diverse kindvolgsystemen op de markt. Deze volgsystemen kunnen pedagogisch medewerkers en leerkrachten helpen bij het maken van inhoudelijk verantwoorde keuzes in het aanbod aan het jonge kind. Een aanbod dat zowel passend is voor kinderen met een achterstand als voor kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong.

Analyses van volgsystemen Jonge Kind

Sinds 2013 analyseert SLO in hoeverre de aanbodsdoelen vóórkomen in (veel gebruikte) volgsystemen Jonge Kind. Dit ook in opdracht van het ministerie van OCW. Bij deze analyses richt SLO zich op de doelen voor taal, rekenen-wiskunde, sociaal-emotioneel en bewegingsonderwijs zoals die op de inhoudskaarten staan beschreven. SLO wil met de analyse een objectief beeld geven. Daarom wordt elk volgsysteem steeds door meerdere analisten met een onderwijsachtergrond bekeken, voordat wordt bepaald of een doel aanwezig, niet aanwezig of deels aanwezig is. Dat betekent overigens niet dat een volgsysteem niet voldoet als doelen ontbreken: er kan door de uitgever bewust voor gekozen zijn om bepaalde doelen wel of niet op te nemen (zie reactie uitgever).

Analyserapportage per volgsysteem Jonge Kind

De analyserapportage vermeldt welke SLO-doelen Jonge kind wel en niet in beeld gebracht worden door het volgsysteem en kan daarmee behulpzaam zijn voor pedagogisch medewerkers en leerkrachten bij het kiezen van een volgsysteem dat past bij de eigen situatie.

Iedere rapportage bestaat uit drie delen. In het eerste deel geeft de uitgever een reactie op de uitgevoerde analyse en op de rapportage van de analyse. Het tweede deel is een objectieve beschrijving van het volgsysteem. In het derde deel worden de analyseresultaten in tabelvorm weergegeven met een eventuele toelichting op de analyseresultaten.

Alle analyserapportages worden op dezelfde wijze weergegeven en worden gepresenteerd op de website Jonge Kind van SLO (<http://jongekind.slo.nl>).

DEEL 1: Kindvolgmodel Kleuters 3.0

Reactie van de uitgever

Hier bieden we de uitgever de mogelijkheid om een reactie te geven op de uitgevoerde analyse(s) en op de rapportage van de analyse(s).

Het SLO suggereert dat 'volgsystemen' kunnen helpen bij het maken van inhoudelijk verantwoorde keuzes in het aanbod aan het jonge kind. Dat is nogal een misvatting. Er is een groot verschil tussen het 'afvinken' van aanbodsdoelen en inzicht krijgen in onderwijsbehoeften.

Binnen het Kindvolgmodel staan niet de aanbodsdoelen maar ontwikkelingssignalerende kenmerken centraal. Zo blijkt de ontwikkeling ten aanzien van de brede kenmerken een belangrijke voorspeller te zijn voor succes in het schoolse leren. Dit is niet terug te vinden in aanbodsdoelen.

Omdat het Kindvolgmodel als vertrekpunt neemt hoe het jonge kind ontwikkelt, is een vergelijking van de inhoud van het Kindvolgmodel met de vele inhouden die doorheen een jaar aangeboden kunnen worden op zijn minst merkwaardig.

Wie werkt met het Kindvolgmodel kan de SLO-doelen zeker gebruiken om vanuit inzicht in de ontwikkeling een passend aanbod te ontwerpen. Dat zou wat ons betreft de juiste volgorde dienen te zijn voor iedereen die ontwikkelingsgericht wilt werken met jonge kinderen. Dit borgt dat je in het ontwerp van je aanbod fundamenteel blijft werken vanuit rijke, betekenisvolle contexten.

Het Kindvolgmodel is daarmee specifiek bedoeld voor scholen die weloverwogen ontwikkelingsgericht willen werken met jonge kinderen.

Tot slot: het Kindvolgmodel is een 'open systeem'. Dit betekent dat scholen altijd zelf aanpassingen kun doen.

DEEL 2: Kindvolgmodel Kleuters 3.0

Beschrijving

Titel	Kindvolgmodel kleuters 3.0
Auteur(s)	Hans van Rijn (de lerende school)
Uitgever	De lerende school
Jaar van uitgave	2020
Doelgroep	KVM richt zich op kinderen van 3 tot en met 6 jaar.
Samenstelling van het volgsysteem	Het KVM is geïntegreerd binnen ParnasSys. Er wordt gebruik gemaakt van de functionaliteit methodetoetsen. De resultaten van de 'kernsignalering' zijn zichtbaar op de groepskaart voor kleuters.
Doorgaande lijn	KVM is ook beschikbaar voor de groepen 4-8.
Geanalyseerde onderdelen	De website van KVM, de gebruikershandleiding met observatiekaarten (van 3 tot en met 6 jaar) en een powerpointpresentatie: <i>Begrijpen Begeleiden Bespreken - Werken met het KVM</i> zijn gebruikt voor de analyse.
Uitgangspunten en doelstellingen van het volgsysteem	Doel van het KVM is om zowel op het niveau van de groep als op individueel niveau inzicht te krijgen in ontwikkeling van de kinderen. Voor de kleutergroepen wordt gewerkt met 12 signalen, verdeeld over drie gebieden: basis-, brede en specifieke kenmerken (kernsignalering). Vanuit dit totaalbeeld kunnen onderbouwde keuzes gemaakt worden voor het aanbod en de begeleiding. Observeren vanuit de 'kernsignalen' is eenvoudig uit te voeren. Registratie hiervan kost weinig tijd en geeft snel inzicht in de onderwijsbehoeften binnen je groep. Het KVM sluit daarmee aan bij het ontwikkelingsgerichte denken.
Korte beschrijving van visie op het jonge kind zoals aangegeven in het volgsysteem	KVM ondersteunt leerkrachten om vanuit een ontwikkelingsgerichte visie de ontwikkeling van kinderen in beeld te brengen.
Inhoud	In KVM Kleuters zitten 13 observatiekaarten, verdeeld over drie domeinen (vanuit

	<p>Basisontwikkeling): basiskenmerken (2), brede kenmerken (5) en specifieke kenmerken (6). Onder basiskenmerken vallen welbevinden en betrokkenheid. Onder brede kenmerken vallen sociaal gedrag, spelontwikkeling, communiceren, uiten en vormgeven en zelfsturing en reflectie. Onder de specifieke kenmerken tenslotte, vallen motorische ontwikkeling (grof/fijn), mondelinge taal, geletterdheid, rekenen-getalbegrip en rekenen-meten.</p>
Aspecten taalontwikkeling	<p>Brede kenmerken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • communicatie <p>Specifieke kenmerken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mondelinge taal • geletterdheid.
Aspecten rekenontwikkeling	<p>Specifieke kenmerken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • getalbegrip • meten
Aspecten sociaal-emotionele ontwikkeling	<p>Basiskenmerken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • welbevinden; • betrokkenheid. <p>Brede kenmerken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sociaal gedrag; • spelontwikkeling; • zelfsturing en reflectie.
Aspecten bewegingsonderwijs	<p>Specifieke kenmerken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • grove motoriek; • fijne motoriek.
Werkwijze	<p>Het observeren gebeurt met behulp van observatiekaarten, maar NIET tijdens het observeren van een activiteit zelf. Het is de bedoeling dat de leerkracht de gedane observaties vanuit zijn observatiekennis (fase begrijpen handelingsgericht werken) naderhand invult op de kaart en daarmee bepaalt waar het kind staat in zijn ontwikkeling.</p> <p>Een school kiest zelf voor de wijze en frequentie van scoren. Uitgangspunt daarbij is dat inzicht in de ontwikkelkenmerken helpt om passende keuzes te maken voor het vervolgaanbod.</p>

	<p>Het wordt aanbevolen om te observeren in zelfgekozen, brede (spel)activiteiten waaraan een kind op betrokken wijze deelneemt en waarbij je intensiteit waarneemt.</p> <p>Aanvullend zijn er voor scholen die met ParnasSys werken methodetoetsdefinities om de observaties te registreren binnen ParnasSys. In dat geval is het ook mogelijk om:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aantekeningen te maken bij een score • Individuele leerling-overzichten uit te draaien • Toegekende observatiescores terug te lezen op de groepskaart binnen ParnasSys • Vanuit de groepskaart notities en/of plannen aan te maken • Een digitaal rapport aan te maken.
Aanwijzingen voor registratie	<p>De basiskenmerken Welbevinden en Betrokkenheid worden gescoord op drie niveaus: laag, neutraal, hoog.</p> <p>De brede en specifieke kenmerken benoemen de ontwikkelkenmerken per jaar (3, 4, 5, 6 jaar). Uitgangspunt bij het registreren van de observaties op de observatiekaarten voor de brede en specifieke ontwikkeling is de kalenderleeftijd. Dat betekent dat er op basis van de kalenderleeftijd gekeken wordt naar de periode op de observatiekaart die daarbij aansluit. Binnen een periode van een jaar wordt meestal onderscheid gemaakt tussen de periode in de eerste zes maanden en de periode in de tweede helft van dat jaar.</p>
Aanwijzingen voor hulp bij gesignaleerde problemen	<p>In KVM zitten in principe geen aanwijzingen voor hulp. Wel leren leerkrachten tijdens de verplichte scholingen hoe ze vanuit het overzicht van onderwijsbehoeften een beredeneerde keuze kunnen maken voor het vervolgaanbod.</p>
Opmerkingen	<p>KVM Kleuters wordt kosteloos beschikbaar gesteld. Dat geldt ook voor de methodetoetsdefinities ten behoeve van ParnasSys. Er zijn wel drie verplichte scholingsdagdelen van drie uur die afgenomen moeten worden. Tijdens drie scholingsdagdelen van drie uur raken teamleden vertrouwd met het werken met het KVM en leren zij de informatie vanuit het KVM te vertalen naar onderwijsbehoeften. Medewerkers krijgen concrete handvatten om vanuit het overzicht onderwijsbehoeften beredeneerde keuzes te maken voor het vervolgaanbod. Tijdens de</p>

	derde bijeenkomst ontwerpen we met scholen een kwaliteitskaart die richting geeft aan het handelen van leerkrachten in de fasen van waarnemen, begrijpen, doelen stellen en evalueren.
--	--

DEEL 3: Kindvolgmodel Kleuters 3.0

Tabel met analyseresultaten op SLO-doelen

Legenda:		
■	=	aanwezig
▣	=	gedeeltelijk aanwezig
□	=	niet aanwezig
n.v.t.	=	niet van toepassing

Taal

(INHOUDSKAART AUGUSTUS 2021)

Mondelinge taalvaardigheid		
Woordenschat en woordgebruik	uitbreiden van de receptieve woordenschat	■
	uitbreiden van de productieve woordenschat	■
	passende woorden gebruiken voor concrete zaken/schoolse omgang en onbekende woorden omschrijven (met woorden labelen van personen, dingen en plaatsen)	□
	verschillende en nieuwe woorden kiezen en gebruiken (betekenisuitbreiding, semantiek)	■
	(nieuwe) woorden vormen (morfologie)	■
Luisteren	luisteren naar en begrijpen van uitleg over activiteiten en taken	■
	luisteren naar en begrijpen van instructies	■
	luisteren naar en begrijpen van prentenboeken, verhalen, liedjes, gedichten, (toneel)voorstellingen, belevenissen van volwassene of kind, informatie over concrete onderwerpen	▣
	luisteren naar en begrijpen van de mening van anderen	■
	luisteren en begrijpen van gesproken tekst op radio, tv en internet	□

	interpreteren van wat wordt verteld (relateren aan eigen kennis en ervaring; betekenis afleiden uit intonatie en stemgebruik)	☐
	benoemen van thema/onderwerp van gesproken tekst	☐
	herkennen van persoon, plaats, gebeurtenis in gesproken tekst	☐
	precies luisteren, ook door (met hulp) stellen van begripsvragen (inzetten van luisterstrategieën)	☒
	samenvatten van wat wordt verteld	☒
	(met hulp) vormen van eigen mening over (een inhoudselement van) een gesproken tekst (evalueren)	☒
<p>Toelichting</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Het item 'luisteren naar en begrijpen van prentenboeken etc' is gedeeltelijk gescoord omdat in KVM alleen gesproken wordt over verhalen.</i> • <i>'Precies luisteren...' is gedeeltelijk gescoord omdat in KVM alleen het stellen van vervolgvragen geobserveerd wordt.</i> • <i>Een eigen mening vormen over een gesproken tekst is gedeeltelijk gescoord omdat in KVM wel het geven van de mening wordt geobserveerd, maar niet in relatie tot gesproken tekst.</i> 		
Spreeken	vertellen voor een vertrouwd publiek (een monoloog houden):	☒
	– uitleg geven	
	– vertellen of navertellen van een verhaal	
	– vertellen over een gebeurtenis of eigen ervaring	
	vloeiend en verstaanbaar praten zoals klinkers en medeklinkers verstaanbaar uitspreken en gebruiken van eenvoudige intonatie	☒
	klanken vormen met het Nederlandse klanksysteem (fonologie)	☒
	zinnen vormen (syntaxis)	☒
gebruiken van gebaren en mimiek om boodschappen te ondersteunen	☐	
blijven bij het gekozen onderwerp	☒	
gebruiken van eenvoudige signaalwoorden voor samenhang in een verhaal	☒	

	waarnemen van signalen van bekende luisteraars	☐
	reageren op signalen van bekende luisteraars en aanpassen van de inhoud aan de groep	☒
	(met) hulp herkennen van en afstemmen op het publiek	☒
	(met) hulp herkennen van en afstemmen op spreekdoel	☒
Toelichting		
-		
Gesprekken voeren	deelnemen aan geplande en ongeplande gesprekken: – om informatie uit te wisselen – voor discussie en overleg	☒
	reageren op elkaar, vragen stellen en beantwoorden	☒
	kennismaken met verschillende gesprekssoorten (dialogoog, discussie, kringgesprek)	☐
	ervaren van verschillende gespreksdoelen	☐
	kennismaken met en gebruiken van elementaire gespreksregels	☒
	oriënteren op een gespreksonderwerp	☐
	vasthouden en blijven bij het gespreksonderwerp	☒
	bewust worden van verschillen tussen gesprekspartners en van omgangstaal (zoals reacties van anderen en non-verbale reacties van anderen en van gebaren en mimiek om gespreksbijdragen te ondersteunen)	☐
	(met hulp) kiezen en productief gebruiken van (nieuwe) woorden tijdens gesprekken	☒
	(met hulp) reflecteren op eigen bijdrage aan het gesprek	☐
Toelichting		
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Deelnemen aan geplande en ongeplande gesprekken is gedeeltelijk gescoord omdat het niet in relatie tot een doel gebeurt.</i> 		

Taalbeschouwing		
	gesprekken voeren over taal en taalgebruik	☐
	reflecteren op taal	☒
	verbeteren van taalgebruik	☐
Toelichting -		

Lezen		
Leesplezier	ontwikkelen van leesplezier vanuit een rijke leesomgeving	☒
	plezier tonen in voorlezen en boeken (leesbeleving)	☒
	plezier hebben in zelf (kunnen) lezen en zelf (kunnen) voorlezen	☒
	meeleven met personages in een op de leeftijd afgestemd boek	☐
	ervaren van verschillende emoties in een verhaal	☐
	uitten van gevoelens/mening over een voorgelezen verhaal of rijmpje	☒
	zich inleven in alledaagse onderwerpen (aansluiten bij de leefwereld en bij onderwerpen die verder afstaan van het kind)	☒
Toelichting <ul style="list-style-type: none"> <i>Zich inleven in alledaagse onderwerpen is gedeeltelijk gescoord omdat in KVM gesproken wordt over het praten over en spelen van verhalen die het kind niet zelf heeft meegemaakt. Dat impliceert wel dat het zich kan inleven.</i> 		

Fonemisch bewustzijn en alfabetisch principe	spelen met klanken (fonemen) en symbolen, woorden verklanken	■
	ontdekken van het alfabetisch principe (in een speelse context)	■
	deelnemen aan woord- en klankspelletjes	□
	ontdekken dat letters met klanken corresponderen	■
	herkennen en gebruiken van rijmwoorden	■
	ontdekken van de structuur van taal (tekst, zin, woord)	■
Toelichting -		
Oriëntatie op verhaal en tekst	ontwikkelen van kennis over de functies van lezen	□
	kennismaken met verhalende teksten, vooral expressief	□
	kennismaken met poëzie, simpele rijmpjes, versjes en liedjes die vooral vormvast zijn	■
	kennismaken met informatieve teksten	□
	kennismaken met instructieve teksten	□
	kennismaken met betogende teksten	□
	herkennen en onderscheiden van fantasieverhalen en realistische verhalen (fictie en non-fictie)	□
	naspelen of navertellen van een voorgelezen verhaal (met of zonder illustraties)	■
	onderscheiden van de hoofdcomponenten van een verhaal (wie, wat, waar, wanneer) (bijvoorbeeld met behulp van picto's)	□
	afleiden van de betekenis van (onbekende) woorden met behulp van de kافت and afbeeldingen bij de tekst	■
Toelichting <ul style="list-style-type: none"> • <i>'Kennismaken met poëzie, simpele rijmpjes ...' is gedeeltelijk gescoord omdat het in KVM gaat om 'onbekende' boeken, rijmpjes en liedjes en niet om 'vormvaste'.</i> 		

Aanvankelijk lezen (vanaf GROEP 3)	oefenen van de elementaire leeshandelingen	■
	decoderen van klankzuivere woorden	■
	herkennen van lettercombinaties en spellingpatronen in niet-klankzuivere woorden	□
	herkennen van lettergrepen in geschreven woorden	■
	kennismaken met eenvoudige technieken om informatie te onthouden (herlezen, onderstrepen, woordspin)	□
	opzoeken en kennismaken met opzet van informatiebronnen	□
	kennis ontwikkelen over de opbouw van een tekst (met behulp van lees-strategieën)	□
	voorspellen waar de tekst over gaat en herlezen en onderstrepen, met name om nog een keer te genieten van de tekst en om te onthouden.	□
	(met hulp) oriënteren op het leesdoel	□
	(met hulp) bewust worden van aspecten van het eigen leesleerproces	□
	herkennen en begrijpen van signaalwoorden die chronologische volgorde of vraag-antwoordstructuur aangeven	□
	zelfstandig begrijpen van een eenvoudige tekst door het onderwerp en enkele kenmerken te benoemen en de titel te interpreteren	□
	ontdekken welke onderwerpen men leuk of niet leuk/saai vindt om over te lezen	□
Toelichting -		

Schrijven		
Oriëntatie op geschreven taal	ontwikkelen van kennis van de functies van schrijven	■
	benoemen van het verschil tussen gesproken taal en geschreven taal	■
	ontdekken van het verschil tussen 'schrijven' en 'lezen'	□
	achterhalen van de betekenis van geschreven taal	■
Toelichting -		
Vorbereidend schrijven	spelen met lettertekens (benoemen en schrijven)	■
	schrijven van woorden met grote eenheden	■
	tekenen en versieren van woorden	□
	schrijven met eigen grafische middelen (tekeningen, picto's, krabbels, symbolen)	■
	ervaring opdoen met schrijven van woorden: – losse woorden – korte (2-woords)zinnen	■
	vertellen wat gebruikte tekens in eigen schrift betekenen	■
Toelichting -		

Aanvankelijk schrijven (vanaf GROEP 3)	ervaren dat geschreven taal communicatieve doelen heeft	■
	ervaren dat schrijven het onder woorden brengen van gedachten, gevoelens en meningen is	□
	ervaring opdoen met de schrijfdoelen 'een ander informeren' en 'een ander plezier verschaffen'	□
	plezier krijgen in schrijven	□
	ervaring opdoen met het schrijven van korte zinnen	■
	ervaring opdoen met het schrijven van korte teksten met meestal één inhoudselement, vaak met een chronologische opbouw: <ul style="list-style-type: none"> - verhalende teksten - eenvoudige informatieve teksten - eenvoudige instructieve teksten 	▣
	schrijven over concrete onderwerpen uit eigen leefwereld (onder andere over het hier en nu of over de nabije omgeving, de nabije toekomst/verleden)	□
	experimenteren met het afstemmen van tekst op publiek	□
	(met hulp) aanpassen van tekst n.a.v. reacties van publiek (klasgenootjes)	□
	(met hulp) inzetten van schrijfstrategieën: verkennen van het onderwerp, 'verzamelen', selecteren en ordenen van informatie, reflecteren (vooral op inhoud, minder op vorm)	□
	reflecteren in tekstbesprekingen over wat de leerling heeft opgeschreven (Wat heeft de leerling bedoeld? Waarom kan de lezer bepaalde dingen wel/niet kan begrijpen?)	□
	verzorgen van lay-out van de tekst, bladspiegel verdelen en illustraties bij de tekst maken	□
	Toelichting <ul style="list-style-type: none"> • 'Ervaring opdoen met het schrijven van korte teksten...' is gedeeltelijk gescoord omdat in KVM gesproken wordt over 'schrijven van eenvoudige teksten'. 	

Rekenen-wiskunde
(INHOUDSKAART DECEMBER 2019)

GETALLEN: Getalbegrip		
Telrij (tot tenminste 20)	de telrij opzeggen (akoestisch tellen), de structuur van de telrij verkennen en zo ver mogelijk tellen	■
	doortellen en terugtellen vanaf willekeurige getallen	■
	omgaan met begrippen rond de telrij zoals verder, door, terug, naast, tussenin	□
	omgaan met rangtelwoorden zoals eerste, tweede... tiende, zover als je kunt; en verkennen wanneer je die gebruikt	■
	vergelijken en ordenen van getallen in de telrij en verkennen of ze ver of dicht bij elkaar in de buurt liggen	□
	tellen met sprongen (2, 5, 10)	■
	redeneren over de telrij in passende probleem- en conflictsituaties	□
<p>Toelichting</p> <ul style="list-style-type: none"> <i>'Vergelijken en ordenen van getallen in de telrij en verkennen of ze ver of dicht bij elkaar in de buurt liggen' is gedeeltelijk gescoord omdat in KVM het vergelijken en ordenen van getallen wel voorkomt, maar 'het verkennen of ze ver of dicht bij elkaar in de buurt liggen' niet.</i> 		
Hoeveelheden (tot tenminste 20)	tellen van hoeveelheden (resultatief tellen) en de regels van het tellen leren	■
	schatten van hoeveelheden	■
	vergelijken en ordenen van hoeveelheden maar ook van grotere hoeveelheden zonder precies tellen	■
	omgaan met begrippen rond hoeveelheden zoals meer/minder, meeste/minste, evenveel, weinig/veel, alles/niets, ongeveer, hoeveel	■
	handig organiseren van hoeveelheden door structureren, groeperen, op een rijtje leggen	■
	(her)kennen van getalbeelden	■
	verkort tellen	■

	representeren van hoeveelheden	■
	splitsen en samenvoegen van kleine hoeveelheden	■
	redeneren over hoeveelheden in passende probleem- en conflictsituaties	□
Toelichting -		
Getallen (tot tenminste 20)	herkennen, lezen en schrijven van cijfers en getallen en verkennen van grotere getallen	■
	omgaan met begrippen rond getallen zoals groter, kleiner, grootste, kleinste, gelijk	■
	oefenen met de vaste volgorde van getallen in de getallenrij	■
	vergelijken en ordenen van getallen in de getallenrij	■
	onderzoeken van getalrelaties zoals buurgetallen, groot of klein verschil	□
	verkennen van de verschillende betekenissen en functies van getallen	□
	redeneren over getallen in passende probleem- en conflictsituaties	□
Toelichting -		
Relaties tussen telrij, hoeveelheden en getallen (tot tenminste 20)	koppelen van telwoorden, nummers, hoeveelheden en getallen	■
	flexibel omgaan met de relatie tussen telrij, hoeveelheden en getallen	■
	nadenken over 'nul' als getal en als hoeveelheid	□

GETALLEN: Bewerkingen		
Optellen en aftrekken met hele getallen (tot tenminste 20)	handelend optellen, aftrekken en splitsen van hoeveelheden	☒
	handelend omgaan met begrippen rond optellen, aftrekken en splitsen zoals erbij tellen, weghalen, erbij, nog eentje, eraf, weg, samen, over	☐
	handelend optellen en aftrekken in de context van de telrij	☒
	probleemoplossen, kritisch denken en redeneren over optellen, bij elkaar tellen, aftrekken, splitsen met hoeveelheden in betekenisvolle situaties	☐
Toelichting		
-		
Vermenigvuldigen en delen met hele getallen (tot tenminste 20)	handelend uitdelen en verdelen van hoeveelheden maar ook met grote hoeveelheden waarbij het om de handeling gaat	☐
	handelend omgaan met begrippen rond delen zoals eerlijk, oneerlijk, delen, verdelen, over, evenveel	☐
	redeneren over uitdelen en verdelen van hoeveelheden in passende probleem- en conflictsituaties	☐
Toelichting		
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Het onderdeel 'handelend uitdelen en verdelen van hoeveelheden...' is gedeeltelijk gescoord omdat het alleen om kleine hoeveelheden gaat.</i> • <i>Het onderdeel 'Handelend omgaan met begrippen rond delen...' is gedeeltelijk gescoord omdat het wat betreft de begrippen alleen het begrip evenveel benoemd wordt. Waarschijnlijk worden de overige termen wel aangeboden, maar het wordt niet geobserveerd.</i> 		
Verhoudingen		
-	verhoudingsgewijs vergelijken en ordenen (bijv. als je groter wordt, moeten je kleren ook groter zijn)	☐
	verkennen van getalsmatige verhoudingen	☐

	(bijv. bij een bakrecept: voor één cake zijn 2 eieren nodig, voor 2 cakes zijn ... eieren nodig)	
	redeneren over (kwalitatieve) verhoudingen in passende probleem- en conflictsituaties	■
<p>Toelichting</p> <ul style="list-style-type: none"> 'Redeneren over (kwalitatieve) verhoudingen in passende probleem- en conflictsituaties' is gedeeltelijk gescoord omdat het alleen voorkomt in de context van het tekenen in de zin van verhoudingen tussen lichaamsdelen. 		

Verbanden		
-	gebruiken van staafdiagrammen om hoeveelheden en informatie te ordenen en te vergelijken	☐
	construeren van een beelddiagram of staafdiagram	☐
	aflezen van informatie uit grafische voorstellingen (beelddiagram, staafdiagram)	☐
	lezen van een betekenisvolle passende tabel zoals een dag- en weekplanning van de eigen groep	☐
<p>Toelichting</p> <p>-</p>		

METEN EN MEETKUNDE: Meten		
Lengte en omtrek	ontdekken en ervaren van het meten van lengte en omtrek	■
	omgaan met 'lengte' en 'omtrek' en begrippen rond lengte en omtrek	■
	omgaan met tegenstellingen tussen begrippen rond lengte en omtrek	■
	vergelijken en ordenen op lengte en omtrek	■
	meten met informele instrumenten en maten waarmee je lengte kunt uitdrukken	■

	verkennen en meten van maten van het eigen lichaam	☐
	redeneren over lengte en omtrek in passende probleem- en conflictsituaties	☐
Toelichting -		
Oppervlakte	ontdekken en ervaren van het meten van oppervlakte	☐
	omgaan met 'oppervlakte' en begrippen rond oppervlakte	☒
	omgaan met tegenstellingen tussen begrippen rond oppervlakte	☒
	vergelijken en ordenen naar oppervlakte	☐
Toelichting -		
Inhoud	ontdekken en ervaren van het meten van inhoud	☐
	omgaan met begrippen rond inhoud	☐
	omgaan met tegenstellingen tussen begrippen rond inhoud	☐
	vergelijken en ordenen op inhoud	☐
	meten met informele instrumenten en maten waarmee je inhoud kunt uitdrukken (blokken, bekers, flessen)	☐
	redeneren over inhoud in passende probleem- en conflictsituaties	☐
Toelichting -		
Temperatuur	verkennen en ervaren van de begrippen warm en koud in verschillende situaties	☐
Toelichting -		
Gewicht	ontdekken en ervaren wat 'wegen' inhoudt	☒
	omgaan met begrippen rond gewicht	☒

	omgaan met tegenstellingen tussen begrippen rond gewicht	■
	vergelijken en ordenen op gewicht	■
	meten met informele 'weeginstrumenten' zoals met wip, balans en handen	■
	redeneren over wegen en gewichten in passende probleem- en conflictsituaties	□
Toelichting -		
Tijd	omgaan met begrippen rond tijdsindeling zoals namen van de dagen van de week, delen van de dag, seizoenen en namen van de maanden	■
	omgaan met begrippen rond tijdsaanduiding	■
	omgaan met dagritme, weekritme en jaarritme en cyclische tijdsaanduidingen	■
	plaatsen van gebeurtenissen in tijdsvolgorde	■
	verkennen van diverse analoge en digitale klokken en de functie van een klok	□
	aflezen van tijd (hele uren) zowel op een analoge als een digitale klok	◻
	gebruiken van eenvoudige kalenders	□
	meten van tijd met (informele) tijdmeters	□
	redeneren over tijd in passende probleem- en conflictsituaties	□
Toelichting <ul style="list-style-type: none"> • <i>Het item 'Aflezen van tijd (hele uren) zowel op een analoge als een digitale klok' is gedeeltelijk gescoord omdat het in KVM alleen gaat om het ordenen van tijd in hele of halve uren en in termen van 'als de grote wijzer...'. De digitale klok ontbreekt.</i> 		
Geld	ontdekken dat er munten en geldbiljetten zijn met verschillende waarden	□
	omgaan met begrippen rond geld	□
	verkennen van de rol van geld bij kopen, verkopen en betalen zoals met munten en met pinpas	■

	eenvoudige geldbedragen samenstellen in hele euro's	■
	redeneren over geld in passende probleem- en conflictsituaties	□
Toelichting		
-		

METEN EN MEETKUNDE: Meetkunde		
Oriënteren in de ruimte	omgaan met meetkundige begrippen	■
	onderzoeken en omschrijven van de plaats van voorwerpen in de ruimte t.o.v. van elkaar en t.o.v. jezelf	■
	werken met eenvoudige tekeningen, bouwplaten en plattegronden	■
	onderzoeken wat wel en niet zichtbaar is vanuit bepaalde standpunten	□
	onderzoeken en ontwerpen van eenvoudige 'routes'	□
	redeneren over 'oriënteren in de ruimte' in passende probleem- en conflictsituaties	□
Toelichting		
-		
Construeren	omgaan met begrippen rond construeren	□
	construeren van ruimtelijke figuren met vrij en meetkundig constructiemateriaal	□
	voortzetten en zelf ontwerpen van ketting- en mozaïekpatronen	□
	nabouwen van een voorbeeld/foto/stappenplan met passend constructiemateriaal	■
	construeren met papier (vouwen, navouwen, knippen, bouwen) en op papier (patronen ontwerpen)	□
	redeneren over eenvoudige meetkundige problemen rond construeren	□

Toelichting -		
Opereren met vormen en figuren	sorteren van voorwerpen op basis van één of meer kenmerken	■
	verschillen onderzoeken en benoemen tussen driedimensionale figuren en daarbij behorende tweedimensionale figuren	□
	onderscheiden en onderzoeken van meetkundige vormen	■
	experimenteren met vormen en figuren in spiegels en spiegeleffecten	■
	spelen met licht en schaduw van vormen en figuren in zon of zaklamp	□
	redeneren over 'opereren met vormen en figuren' in passende probleem- en conflictsituaties	□
Toelichting -		

Sociaal-emotionele ontwikkeling

(INHOUDSKAART SEPTEMBER 2017)

Omgaan met gevoelens, wensen en opvattingen		
Leren omgaan met gevoelens, wensen en opvattingen van jezelf	kennis hebben van jezelf	■
	ontwikkelen van zelfvertrouwen	■
	verschillen en overeenkomsten ervaren tussen zichzelf en anderen	□
	(her)kennen van eigen emoties en gevoelens	■
	gevoelens onder woorden brengen	■
	beheersen van eigen emoties	■
	inschatten van eigen gevoelens, gedachten en motieven	□
	bewust omgaan met eigen gevoelens, wensen, en opvattingen en deze voor anderen begrijpelijk kunnen uiten	■
omgaan met kritiek en weigeren	■	
<p>Toelichting</p> <ul style="list-style-type: none"> 'Verschillen en overeenkomsten ervaren tussen zichzelf en anderen' is gedeeltelijk gescoord omdat het in KVM wel gaat om het vergelijken van zichzelf met anderen (zelfwaardering), maar niet expliciet om het zien van verschillen en overeenkomsten. 		
Leren omgaan met gevoelens, wensen en opvattingen van anderen	kennis hebben van de ander	□
	(her)kennen en kunnen interpreteren van emoties en gevoelens van anderen	■
	inschatten van andermans gevoelens, gedachten, motieven	□
	ontdekken dat er verschillen in opvattingen bestaan	■
	kennen van sterke en zwakke punten van een ander	□
	ervaren dat door tegenstrijdige belangen conflicten kunnen ontstaan die je samen kunt oplossen	■

	openstaan voor gevoelens, wensen en opvattingen van anderen	■
	rekening houden met gevoelens en wensen van anderen	■
<p>Toelichting</p> <ul style="list-style-type: none"> <i>'Inschatten van andermans gevoelens, gedachten, motieven' is gedeeltelijk gescoord omdat het in KVM gaat om het verwoorden van emoties van anderen, maar niet om het inschatten er van (Hoe zou een ander kind reageren in die situatie?)</i> 		
Zelfstandigheid		
Ontwikkelen van zelfstandigheid	jezelf handhaven binnen de eigen groep	■
	vertrouwen hebben in eigen kunnen	■
	je mening kunnen geven	■
	iemand anders om hulp vragen	■
	zelfstandig taken uitvoeren	■
	stilstaan bij wat je al kunt	■
	jezelf kunnen redden	■
	zelfstandig opruimen	☐
	kunnen uitstellen van behoeften	■
<p>Toelichting</p> <p>-</p>		

Omgaan met de ander		
Ontwikkelen van sociale vaardigheden en omgaan met relaties	contact zoeken met anderen	■
	vertrouwen hebben in een ander	☐
	luisteren	■
	complimenten geven en krijgen	▣
	spelen (met anderen)	■
	bemerken of en wanneer een ander hulp nodig heeft	■

	hulp bieden aan anderen	■
	leren van afspraken en regels	□
	verkennen en omgaan met afspraken en regels	■
	aanpassen aan nieuwe situaties	■
	bewondering tonen voor elkaars vaardigheden en mogelijkheden	▣
	inzien dat thuis, op school en op straat verschillende regels nodig zijn	□

Toelichting

- *'Complimenten geven en krijgen' is gedeeltelijk gescoord omdat het in KVM alleen gaat om het krijgen van een compliment en de beleving daarvan. Het gaat niet om het geven van complimenten.*
- *Het item 'Bewondering tonen voor elkaars vaardigheden en mogelijkheden' is gedeeltelijk gescoord omdat in KVM wel gekeken wordt naar het geven van waarderingen (dat vind ik mooi), maar het is niet gekoppeld aan vaardigheden en mogelijkheden van anderen.*

Werkhouding en concentratie

Ontwikkelen van een werkhouding en concentratievermogen	gericht vragen kunnen stellen	□
	plezier hebben in de taak	■
	in staat zijn om iets af te maken	■
	doorzetten wanneer iets niet direct lukt	■
	zelfstandig opdrachten kunnen uitvoeren	■

Toelichting

-

Samenwerken

Leren samenwerken met anderen	luisteren naar elkaar	■
	focus hebben op een gezamenlijk doel	□
	rekening houden met elkaar	■
	communiceren, overleggen, feedback geven en ontvangen	■

	van elkaar leren	☐
	gemotiveerd zijn om samen te werken	☐
	bewust zijn dat jezelf en anderen, samen verantwoordelijk zijn (in het proces)	☐
	ervaren dat mensen in een groep van elkaar afhankelijk zijn en elkaar nodig hebben	☐
	je houden aan afspraken	☒
	leren organiseren	☒
Toelichting		
-		

Bewegingsonderwijs

(INHOUDSKAART JULI 2018)

Balanceren		
Balanceren	<ul style="list-style-type: none"> • gaan over een recht balanceervlak • gaan over een schuin balanceervlak • gaan over een balanceervlak met hindernissen 	■
Rijden	<ul style="list-style-type: none"> • fietsen op tweewielers (met zijsteunen) • steppen • skateboarden: zittend 	□
Glijden	<ul style="list-style-type: none"> • glijden op een glijbaan 	□
Acrobatiek	<ul style="list-style-type: none"> • zitten op een zich voortbewegende onderpersoon • staan op een onderpersoon 	□
<p>Toelichting</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Rijden is gedeeltelijk gescoord omdat alleen fietsen benoemd wordt in het volgmodel.</i> 		

Zwaaien		
Schommelen	<ul style="list-style-type: none"> • schommelen op schommel of touw met korte slinger 	■
Hangend zwaaien	<ul style="list-style-type: none"> • touwzwaaien met kleine zwaai • ringzwaaien met kleine zwaai 	□
<p>Toelichting</p> <p>-</p>		

Springen		
Vrij springen	<ul style="list-style-type: none"> • diepspringen vanuit stand • springen in een verende ondergrond 	☐
Steunspringen	<ul style="list-style-type: none"> • steunspringen zonder aanloop of met korte aanloop 	☐
Loopspringen	<ul style="list-style-type: none"> • springen in loop met meerdere sprongen 	☒
Touwtje springen	<ul style="list-style-type: none"> • springen over een naar je toe komend touw 	☒
Ver- en hoogspringen	<ul style="list-style-type: none"> • hoogspringen uit stand • verspringen met verhoogde aanloop 	☐
<p>Toelichting</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Vrij springen is gedeeltelijk gescoord omdat alleen diepspringen vanuit stand wordt benoemd.</i> • <i>Ver- en hoogspringen is gedeeltelijk gescoord omdat alleen verspringen met verhoogde aanloop wordt benoemd.</i> 		

Klimmen		
Klauteren	<ul style="list-style-type: none"> • klauteren over klautervlakken met eenvoudige overstapmogelijkheden 	☒
(Touw-)klimmen	<ul style="list-style-type: none"> • naar beneden verplaatsen aan een touw met knopen 	☐
<p>Toelichting</p> <p>-</p>		

Over de kop gaan		
Duikelen	<ul style="list-style-type: none"> • voorover duikelen 	☐
Rollen	<ul style="list-style-type: none"> • naar beneden rollen op schuin vlak 	☐
<p>Toelichting</p> <p>-</p>		

Mikken		
Wegspelen	<ul style="list-style-type: none"> • hard, enigszins gericht werpen • hard, enigszins gericht rollen 	☐
Mikken	<ul style="list-style-type: none"> • werpen tegen/door een verticaal doel • werpen in horizontaal gesteld doel • rollen tegen een mikdoel 	☐
<p>Toelichting</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Wegspelen is gedeeltelijk gescoord omdat werpen wel aan de orde is, maar rollen niet.</i> • <i>Mikken is gedeeltelijk gescoord omdat alleen werpen tegen een verticaal doel genoemd wordt.</i> 		

Jongleren		
Werpen en vangen	<ul style="list-style-type: none"> • individueel werpen en vangen via de muur met grote bal (kaatsenballen) • samen een speelvoorwerp rollend overspelen 	☒
Soleren	<ul style="list-style-type: none"> • hooghouden van een speelvoorwerp (bijv. ballon) • stuiteren met een bal • rollen van een speelvoorwerp (bijv. hoepel of autoband) 	☐
Retourneren	<ul style="list-style-type: none"> • overtikken van een speelvoorwerp tussen twee spelers 	☒
<p>Toelichting</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Bij Soleren komt het vangen van een bal met stuit wel voor, maar niet als onderdeel van het zelf soleren met die bal (dribbelen).</i> 		

Doelspelen		
Keeperspelen	<ul style="list-style-type: none"> • rollen of gooien met de bal op een doel en verdedigen van de eigen doelen bij eenvoudig chaosdoelenspel 	☐
Lummelspelen	<ul style="list-style-type: none"> • rollen van de bal naar een medespeler en onderscheppen van de bal bij een rollend lummelspel 	☐

Toelichting -

Tikspelen		
Tikspelen	<ul style="list-style-type: none"> weglooptikspelen naar vrij gebied overlooptikspelen met beperkt tikgebied 	■
Toelichting <ul style="list-style-type: none"> <i>Tikspelen is gedeeltelijk gescoord omdat het weglopen bij tikspelletjes benoemd wordt, maar niet in een context van overlopen of weglopen in een beperkt of vrij gebied.</i> 		

Stoeispelen		
Stoeispelen	<ul style="list-style-type: none"> uit balans brengen van een tegenspeler en balansverstoring voorkomen bij stoeispelen waarin een voorwerp wordt afgepakt 	☐
Toelichting -		

Bewegen op muziek		
Bewegen n.a.v. het tempo van de muziek	<ul style="list-style-type: none"> bewegen zoals stappen, huppelen, klappen, actuele muziek en kinderdansmuziek 	□
Bewegen n.a.v. de frasering in de muziek	<ul style="list-style-type: none"> inzetten en stoppen van bewegen op gezongen lied veranderen van beweging per muzikale zin van een kort lied 	□
Een dans uitvoeren op muziek	<ul style="list-style-type: none"> uitvoeren van zangspel of (volks-) dans in een stilstaande of stappende kring 	☐
Toelichting <ul style="list-style-type: none"> <i>Er wordt in het systeem wel gekeken naar bewegen (lopen/klappen tegelijk en effectief starten/stoppen bij spelletjes), maar er wordt niet expliciet een koppeling gemaakt tussen bewegen en muziek.</i> 		